№ 67.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 20. *SIERPNIA ROKU* 1799. *we WTOREK.*

z Wiednia dnia 10. *Sierpnia.*

Nadzwyczayny dodatek do Gazety Dworſkiey pod dniem 4. Sierpnia, zawiera naſtępuiącą kapitulacyą fortecy *Mantuy.*

KAPITULACYA.

Art: I. Załoga wyidzie z *Mantui* dnia 12. Termidora (30. Lipca) 1799. przez Cytadellę *Mantuańſką* z wszelkiemi woyſkowemi honorami, prowadząc na czele 6. armat. Rzeczona załoga podda ſię w niewolę woienną, Generał nią kommenderuiący z resztą podległych rozkazom jego Generałow, ſztabowych i zwierzchnych Officerow zezwalaią na to, aby iako jeńcy do *Niemiec* do naybliższey Ceſarſkiey dziedziczney Prowincyi udali ſię, gdzie chcą zoſtać zakladnikami za niższych officerow i żołnierzow garnizonu, ktorzy naybliższą drogą do *Francyi* odprowadzeni zoſtaną, i aż do naſtąpić maiącey zamiany przeciwko woyſkom J. C. Mci i przymierzeńcom jego nie ſłużyć obowiązuią ſię. Stoſownie więc do tego, garnizon złoży broń na ſtoku Cytadelli, Officerowie zatrzymaią ſwoie ſzpady, ekwipaże, i liczbę koni randze ſwoiey przyzwoitą; niewalczący będą także do *Francyi* odeſłani, przy Generałach pozoſtaną ich Sekretarze, a przy wſzyſtkich Officerach ich ſłudzy. Generałowi dywizyi *Foiſſac Latour* przez wzgląd na jego mocne bronienie fortecy, iedna chorągiew będzie dozwolona. — Odpowiedź: *Zezwala ſię na to wſzyſtko w całey rozciągłości, dokładaiąc ieszcze, iż przez wzgląd na dobry poſtępek załogi Mantuańſkiey, kommendantowi, ſztabowi głownemu, i officerom pozwala ſię, aby po zabawieniu trzech-mieſięcznym w kraiach dziedzicznych (za danym ſłowem honoru nieſłużenia przeciwko Ceſarzowi Jmci i przymierzeńcom jego aż do naſtąpioney wymiany) do ſwoiey oyczyzny powrocili. Te trzy mieſiące liczą ſię od dnia podpisaney kapitulacyi.*

Art: II. Żołnierze Cisalpińscy, Szwaycarscy, Polscy, Piemontscy we wſzyſtkim będą traktowani iak żołnierze Rzpltey Francuzkiey. — *Zezwolono.*

Art: III Kommendantowi dozwolone będą trzy wozy pod jego ſprzęty, papiery, i inne przedmioty, oſobiście do niego należące. — *Zezwolono.*

Art: IV. Szefowi ſztabu głownego i Szefom innych departamentow będzie wolno papiery do ich adminiſtracyi należące, rownie iak ſwoie własne sprzęty zabrać z ſobą, przeciwnie zaś Kommiſſarze będą w odpowiedzi, aby nic wziętym nie było, co podług swey własności do fortecy należy. — Odpowiedź: *Pod tym obоſtrzeniem zezwala ſię na ninieyſzy artykuł.*

Art: V. Poleca ſię rzetelności i wspaniałości Rządu *Auſtryackiego* los i ſpokoyność mieszkańcow, ktorzy pod czas Rządu *Cisalpińſkiego* do intereſſow należeli, rownie iak tych, ktorzy ſwoy ſpoſob myślenia Republikantſki okazali. — Odpowiedź: *Jako polecenie i oddanie ſię na wspaniałość J. C. Mci, przyimuie ſię ten artykuł.*

Art: VI. Mianowani będą Officerowie i Kommiſſarze od korpusu inżynierow i artylleryi w celu odebrania przedmiotow do fortecy należących, i ich oddziału tyczących ſię. — *Zezwolono.*

Art: VII. Rownież obrani będą Kommiſſarze do obięcia znayduiących ſię w fortecy magazynow, i zawartych tam żywności. — *Zezwolono.*

Art: VIII. Chorzy i ranni ktorzy nie mogą być przewiezieni, pozoſtaną w fortecy dla używania wszelkiey pomocy, ktora im do wyzdrowienia ieſt potrzebną; przy nich pozoſtaną także ciż, ſami *Francuzcy* lekarze, ktorzy ich teraz opatruią. Generał *Foiſſac* przez tego poſtanowi Officera do dozoru nad niemi, a w miarę doyścia ich do tego ſtanu, że będą mogli daley być przewiezieni, podadzą ſię im potrzebne śrzodki do udania ſię albo po naſtąpioney wymianie do Armij *Francuzkiey*, albo do *Francyi*, albo też do *Niemiec* iak to powyżey dla każdego ſtopnia ieſt poſtanowiono. — *Zezwolono.*

Art: IX. Od armij Ceſarſkiey będzie dany załodze doſtateczny konwoy, ażeby oſoby iey od obelg ludu zabespieczone były, w czym kommendant tego konwoiu ma być odpowiedzialnym. — Odpowiedź: *Potrafi ſię dać garnizonowi w marſzu zupełne bespieczeńſtwo.*

Art: X. Gdyby względem treści ninieyszey kapitulacyi zayść miały iakie wątpliwości lub ſpory, takowe na korzyść garnizonu podług praw ſłuſzności tłomaczone bydź maią. — Odpowiedź: *Zgoda w tey mierze nie inaczey iak według ſłuſzności naſtąpi.*

Art: XI. Po podpisaniu ninieyszey kapitulacyi, naſtąpi zamiana zakładnikow, ktorzy z *Francuzkiey* ſtrony z iednego Szefa brygady i Kapitana, z *Auſtryackiey* zaś z Pułkownika i Kapitana ſkładać ſię maią. — *Zezwolono.*

Art: XII. Do momentu podpisu i wymiany zakładnikow obu ſtron, wſzelkie nieprzyiacielſkie kroki zoſtaną wſtrzymane. — *Zezwolono.*

Art: XIII. Miliaretto zoſtanie iednym batalionem woyſka *Auſtryackiego* osadzone, a ten wykommenderuie 50. ludzi na osadzenie zewnętrzney części bramy od Cerezy; obydwa korpusy armij nie maią mieć między ſobą żadnego ſpołkowania, wyiąwſzy Szefow, lub tych, ktorzy do tego od przełożonych Generałow pozwolenie maią. — *Zezwolono.*

Art: XIV. Kommiſſarz władzy wykonawczey, i generalny inspektor policyi Rzpltey *Cisalpińſkiey* w *Mantui*, maią mieć dozwolone wolne wyiście z fortecy, i udanie ſię tam, dokąd zechcą. — *Zezwolono.*

Art: XV. Dla świty Generałow i niektorych innych osob, maiących rozkaz udać ſię za garnizonem, pozwolone będą dwa powozy. — *Zezwolono.*

Art: XVI. Do przewiezienia maiątkow officerſkich tak od garnizonu iako też od armij *Francuzkiey*, ktoreby w fortecy zoſtawione były, potrzebne wozy dozwolone będą. — *Zezwolono.*

Art: XVII. Generałowie i inni Officerowie, chcący część ſwoich ekwipażow do *Francyi* odeſłać, mogą one zaraz z garnizonem wyprawić, ieżeli Generał *Kray*, znaiący prawdziwą ſławę woyſkową, nie dozwoli Generałom i Officerom na ſłowo honoru razem z garnizonem do *Francyi* pomaszerować. — Odpowiedź: *Ta propozycya iuż w pierwſzym artykule ieſt uſtanowiona.*

Artykuł dodatkowy. — Dezerterowie *Auſtryaccy* będą wiernie do ſwych regimentow i batalionow wydani, Kommendant woyſka J. C. Mości przyrzeka im darowanie kary śmierci. — W głowney kwaterze w *Caſtellugio* dnia 28. Lipca 1799.

Baron Kray, Generał F. Z. M.

Foiſſac Generał dywizyi. — Maubez Szef brygady i kommendant korpusu inżynierow.

Szczeguły względem drobnieyszych okoliczności tego dla przyszłych działań woiennych wielce ważnego zdobycia, wypisy znalezionych w *Mantui* zapasow w działach, ammunicyi, żywnościach i innych ſprzętach, wymagaią dłuższego czasu, i zoſtaną poźniey donieſione. F. M. *Kray* to tylko na prędce wymienia, iż znaleziono w twierdzy przeszło 600. ſztuk rozmaitych dział, bardzo wielki magazyn żywności, nadewszyſtko zaś niezmierny ſkład lekarſtw, i że w garnizonie tamteyszym znaydowało ſię przeszło 1000. officerow ſztabowych, i zwierzchnych.

Z dwoch od Generała *Melas* pod dniem 23. i 26. z *Alexandryi* nadeſłanych raportow naſtępne udzielaią ſię wiadomości. — W *Luce* podług donieſienia Generała *Klenau* 150. metalowych dział z przedniemi lawetami, tudzież od 8. do 10,000. ſtzelby znaleziono; tak iedno, iak i drugie do *Wenecyi* przeprowadzone zoſtanie. — Do *Liworny* procz dwoch oſtatnią razą donieſionych i wziętych ſtatkow nieprzyiacielſkich, dwa inne takowe ieszcze w ręce nasze wpadły; na nich znaydowało ſię 120. rannych nieprzyiacioł, i 140 jeńcow naszych, 32. armat, 60. muszkietow, wiele ammunicyi, i 1000. worow zboża. — W *Pontremoli, Fiwizano, Borgo di Tarro, S. Croce* i *Varese* ſtoiące nieprzyiacielſkie oddziały całkiem te mieyſca opuściwszy do *Seſtri* coſnely ſię. — Przeciwnie dnia 26. połączona armia ktora dotychczas pod *Alexandryą* dla zaſłonienia tamteyszego oblężenia ſtała, rozlożyła ſię w nowym obozie pod *Rivalto di Scriwia*, dla zaſłonienia nakazanego teraz oblężenia *Tortony*. W tym ſamym czaſie F. M. L. *Bellegarde* posunął ſię z korpusem na drodze od *Aqui* aż do *Gamalero.* — Inne tym raportom dołączone donieſienie z *Liworno* oznaymuie, iż *Angielſki* Admirał *Nelson* w 14. *Angielſkich* i 3. *Portugalſkich* okrętow przybył do *Neapolu*, i że procz tego znaczna eſkadra przeszło z 50. okrętow *Angielſkich* na śrzodziemnym morzu około brzegow *Francuzkich* i *Hiszpańſkich* krąży.

Z powodu zdobycia *Mantuy* czytamy w iednym piſmie *Włoſkim* hiſtoryą losu tey twierdzy od czasow naydawnieyszych. W r. 1629. Cesarz przymuszony był zawoiować xiążęcia *Karola*, ponieważ ten pobudzony od *Francyi* i wsparty woyſkiem, chciał ſię wybić zpod lenności Cesarſkiey, iako wazal *Francuzki* z *Rewers i Rhetel*. Dnia 18. Lipca roku 1630. zdobyli Cesarscy tę fortecę szturmem, i oddali ią na rabunek, zkąd wyniknął znany wypadek, iż ieden żołnierz zdobył 80,000. dukatow, lecz za to, że ich w iednym dniu przegrał, zoſtał obwieszony. Gdy woyſka Cesarſkie z *Francuzami* były zatrudnione, *Wenetowie* osadzili tym czasem miaſto, ktore iednak w roku 1662. opuścić muſieli. W roku 1701. osadził ią Xiąże za umową z *Francyą* garnizonem od 10. tyſięcy ludzi; to było powodem, że ią Xiąże *Eugeniusz* obległ, ale w roku 1702. za nadeyściem poſiłkow *Francuzkich*, bez ſtraty odſtąpił. W roku 1707. zoſtała znowu Cesarſkim na mocy kapitulacyi z kommendantem Cytadelli *Medyolańſkiey* ze wszyſtkiemi fortyfikacyami oddana. W roku 1743. czynili ſprzymierzeni *Francuzi i Sabaudczykowie* przygotowania do oblężenia iey; lecz zaledwie *Hiſzpani* zaprowadzili ſwoią artylleryą przed fortecę, nadeszła wiadomość o zawartych przedugodnych punktach *Wiedeńſkiego* pokoiu 1735. ktora oblężenie znioſła. W iſtocie ieſt to iedna z naymocnieyszych fortec w *Europie*, ale wszyscy znaiący ſztukę woyſkową, mowią, iż do wytrzymania oblężenia potrzebuie naymniey 25,000. ludzi garnizonu.

Dla złożenia dziękow Naywyższemu za otrzymane dotąd zwycięztwa, a mianowicie za ſzczęśliwe zdobycie fortecy *Mantuy*, tudzież uproszenie od Boga dalszych powodzeń dla oręża Cesarſkiego, odprawione zoſtało na dniu 8. t. m. uroczyſte *Te Deum* w kościele *S. Stefana*, na ktorym Cesarſtwo Jchmość, W. Xięſtwo *Toſkańſkie*

i cała familia obecnemi byli.— F. M. Baron *Kray* w nadgrodę uſług ſwoich, mianowicie przy zdobyciu *Mantuy* okazanych, otrzymał od Cesarza Jmci regiment infanteryi *Antoni Eſterhazy* mianowany.

Podług donieſień Arcy-Xiążęcia *Karola* pod dniem 31 Lipca, nieprzyiaciel na dniu 29. z korpusem od 4 tyſięcy attakował cały łańcuch forpocztow Generała *Kienmayer* pod *Brender*, *Zell*; i *Wehr*, pomimo iednak przemagaiącey ſwey ſiły odpartym zoſtał.— W tymże dniu nieprzyiaciel wyprowadziwszy załogę z ſtarego *Briſach*, attakował nasze tamteysze forpoczty, dla zaięcia zżętego w nocy zboża, pomiędzy obu forpocztami pod *Gringlingen*, wyższym i niższym *Rimſingen*, *Irringen*. *Achkarn*, i *Rothweil*, był iednak z ſtratą wypartym przez Generała *Giulay*, który zżęte zboże kazał zaraz za ſwoie forpoczty przenieść. W obu tych potyczkach ſtrata nasza była wcale nieznaczną, konia tylko pod Generałem *Giulay* poſtrzelono.

z Londynu dnia 2. Sierpnia.

Poczta *Lizbońſka* potwierdziła wiadomość, iż połączona *Francuſko-Hiszpańſka* flotta na dniu 11 Lipca z *Kadix* w liczbie 42 okrętow liniowych 10 fregat, kuttrow etc. wypłyneła. Cztery niezdatne do użycia okręty w *Kartagenie* pozoſtały. Same gazety miniſteryalne uſkarzaią ſię na to, iż rząd żadnych pewnych nieodebrał wiadomości, ani od Lorda *Keith*, ani od innego iakiego officera morſkiego na morzu ſrzodziemnym krążącego, z czego możnaby ſądzić o prawdziwym ſtanie ſiły morſkiey *Angielſkiey* w tamteyszych okolicach. Zdaie ſię więc, iż nasi Admirałowie nic nie wiedzieli o obrotach nieprzyiacielſkich. Chodziła wprawdzie pogłoſka, iż Lord *Keith* przybył przed *Kadix* we 12. godzin po wniyściu flotty nieprzyiacielſkiey do tego portu dla blokowania onego, lecz ta pogłoſka nie potwierdziła ſię. W *Kadix* było ieszcze 12 innych okrętow woiennych gotowych do połączenia ſię z flottą. Przed wniyściem iey do tego portu dwa okręty *Francuzkie* miały ſię prawie rozbić o brzegi *Afrykańſkie*. Wiadomość iakoby Admirał *Bruix* z rozkazu Dyrektoryatu po ſwoim do *Kadix* przybyciu kommendę miał złożyć, nie ſprawdza ſię.— Tymczasem świeższe wiadomości doniosły, iż połączona flotta wzmocniwszy ſię ieszcze w *Kadix* 11. okrętami, w liczbie 53. okrętow liniowych, w dalszą popłyneła drogę. Ma ona wzamiarze zabrać także okręty w *Rochefort*, *Breſt* etc: znayduiące ſię. Wszyſcy lękaią ſię tu na nowo nayścia *Francuzow* na *Irlandyą*, choćby tylko w zamiarze zrobienia dywersyi, i przymuszenia nas do rozdzielenia zebraney teraz ſiły naszey lądowey, przez poſłanie poſiłkow do *Irlandyi*; Zwłaſzcza, iż nieprzyiaciel ma do wysadzenia na ląd 12 tyſięcy *Francuzow* i 10 tyſięcy *Hiszpanow*. Siły zaś nasze morſkie nie będą teraz w tych ſtronach wyrownywaiącey mocy, a z morzem ſrzodziemnym kommunikacya ieſt przerwana. Wſrzod tych okoliczności papiery nasze trzyprocentowe ſpadły na 61.— W *Lizbonie* na dniu 22. Lipca powszechnie rozeszła ſię pogłoſka, iż flotta nieprzyiacielſka z *Kadix* wypłyniona, znaydowała ſię już około południowych brzegow *Portugalſkich Algarwij*, zkąd do *Irlandyi* 14. tylko dni ieſt drogi. Lecz zdaie ſię, iż to muſiało naſtąpić po dniu 14 lub 16 Lipca, gdyż dopiero w tym czaſie flotta nieprzyiacielſka wyszła z *Kadix* pod żagle.

W Poniedziałek 20. naszych okrętow liniowych odebrało telegrafem rozkaz do udania ſię na morze, a to dla blokowania portu *Breſteńſkiego*, lub wſtrzymania flotty nieprzyiacielſkiey od iakowego przeciw brzegom naszym przedſiewzięcia.— Okręt liniowy *le Genereux* od 74. armat wypłynął z *Malty*, i bez ſzkody przybył do *Tulonu*.— Na morzu *wschodnio-indyiſkim* okręty nasze zaięły fregatę Francuzką *La Forte* po krwawey bitwie, w którey wſzyſcy prawie Officerowie *Francuzcy* polegli. Wspomniona fregata bardzo nam wiele dotąd okrętow chwytała. — Mowią iż którykolwiek z Xiążąt Francuzkich *Artois* lub *Bourbon* będzie należeć do wyprawy przeciw brzegom *Francuzkim* zamyślaney. 30. bombardyerſkich i kanonierſkich ſtatkow ſtoi gotowych do tey wyprawy. Większa część woyſk zebrała ſię pod *Barham Downs*, gdzie ſię także Generał *Abercrombie* znayduie.— Generał *Knox* poiechał do *Sund* dla zabrania tam woyſk lądowych *Rossyiskich* i przywiezienia inſtrukcyow od rządu. Zoſtanie tam dopoty, dopoki ſię wſzyſtkie woyſka *Roſſyiſkie* z naſzemi nie połączą. Xiąże *York* z drugą wyprawą popłynie. Admirał *Mitchell* zatknął iuż banderę ſwoią na okręcie *Isis*. Wszakże cała ta wyprawa wſtrzymana ieſt, aż do wiadomości pewnych o obrotach flottow nieprzyiacielſkich.

Z Urzędowych rapportow *wſchodnio-indyiſkich* dowiaduiemy ſię, iż woyna przeciw *Tippo-Saibowi* ieſt rozpoczęta. Armie z *Madras* i *Bombay* wyruszyły dla połączenia ſię w iednym punkcie. *Tippo* uwiadomiony o tym przez ſzpiegow ſwoich, a ſądząc niepodobieńſtwem attakowanie połączoney ſiły *Bryttańſkiey*, chciał uprzedzić połączenie, i armią *Bombayſką* rozproszyć. Lecz attak jego był daremnym, zoſtał zupełnie pobitym i muſiał cofnąć ſię z znaczną ſtratą do *Seringapatnam*. Kompania *wschodnio-indyiſka* chce teraz złożyć *Tippa* z Tronu, a Krola *Myſorſkiego* na jego mieysce osadzić. Lecz ten Krol zoſtaie dotąd w niewoli *Tippo-Saiba*, który go częſto pokazuie ludowi dla przekonania, iż mu życia nie odiął.—Kompania *wschodnio-indyiſka* rozniosła liſt *Sidneia Smith* iakoby pod dniem 30. Maja z *Jaſſy* pisany do zwierzchnikow teyże kompanij, donoszący iż *Buonaparte* po cofnieniu ſię z pod *Akry* miał zamiar udać ſię do *Suez*, a ztamtąd poſłać część woyſka do *Indyow wschodnich*.—Na pamiątkę dnia 1. Sierpnia, w ktorym *Nelson* pobił flottę *Francuzką*, uſtanowiony ieſt order Kawalerow *Nilu*. Kawalerowie ci zebrali ſię na dniu wczorayſzym, i wspaniałą ucztą obchodzili zwycięſtwa *Nelsona*.— Załoga nasza w *Minorce* wynosi teraz 6. tyſięcy ludzi. W *Majorce* daie ſię czuć niedoſtatek żywności.—P. *Mulgrave* z ważnemi zleceniami ma być do *Wiednia* poſłanym.

z Paryża dnia 4. Sierpnia.

Nowo inſtallowany Miniſter ſkarbowy *Robert Lindet* zaproſił do ſiebie dnia onegdayszego Bankierow *Paryzkich*, dla naradzenia ſię z niemi względem iak nayrychleyſzych ſpoſobow doſtarczenia ſkarbowi publicznemu potrzebnych funduſzow, a nawet, iak ſię zdaie, zaliczenia na rachunek przymuszoney pożyczki, 20. lub 30. millionow.— Ob. *Fouché z Nantes* rownie inſtallowany ieſt na Miniſtra Policyi.—P. *Cetto* Miniſter Elektora *Bawarſkiego* przy Rzeczypospolitey *Francuzkiey*, wyiechał dnia wczorayszego z *Paryża* na powrot do *Munich*.

Ex-Dyrektor *Treilhard* doſiaduie zawsze w domu ſwoim *d'Iſſy*; *Lareveillere* znayduie ſię także na wsi bliſko *Paryża*, a *Rewbel* nieprzerwanie bywa na ſeſſyach. *Merlin* ieſt w ſwoim oyczyſtym mieście.

W tym czaſie tyle tu widać przysady w ukrywaniu swego maiątku, ile iey dawniey używano do okazania onego. Z tego powodu wielka liczba oſob, osobliwie właściciele gruntowi, zarzucili wszelkie zbytki. Inni ſtaraią ſię także uniknąć niezmiernych taxow, które maią być nałożone. Są nawet tacy, ktorzy ſię robią bankrutami ażeby o ſwoiey nędzy przekonać.

W *Bordeau* aresztowano wiele osob z przyczyny iż tam znaleziono ukrytą ſtrzelbę i pałasze.

Wiadomo ieſt (mowi dziſieyszy *Redaktor*), iż od niejakiego czasu poſłano z *Paryża* wiele liſtow do Malkontentow po Departamentach, ażeby ułożyli do Ciała Prawodawczego Adreſſy na poparcie pewnych projektow. Naſtępuiący Liſt ieſt zapewne ſkutkiem tych obrotow.

Wypis z Liſtu z *Privas* pisanego do iednego z urzędnikow publicznych w *Paryżu*, dnia 1 Thermidor (19 Lipca.)

„Adminiſtratorowie Departamentu *Ardeche* ułożyli adreſs w ktorym oſkarżaią Ob. *Barras*, iż ieſt ſprawcą naszych nieszczęść, iż ſię zaprzedał koalicyi, ktorey wydał *Włoſkie* i *Piemotſkie* twierdze. Podług nich Ob. *Sieyes* ieſt także zaprzedanym koalicyi; utrzymuią, iż on ieſt autorem taiemney konwencyi zmierzaiącey do powrocenia konſtytucyi 1791 roku. W tym momencie roznoſzą ten adreſs od miaſta do miaſta dla wyiednania podpisow. Uważać należy, iż Kommiſſarze Dyrektoryatu ſą naypierwszemi do podpisywania tego adreſſu, ktory w lada dzień poſłany będzie Ciału Prawodawczamu. Też ſame obroty czynione były w przyległych Departamentach, a ci dway Dyrektorowie oſkarżeni iuż ſą w klubach *Walencyi*, *Grenoble*, *Puy*, *Niſmes*, *Saint-Eſprit*, i *Ardêche*. Jeden z Kommiſſarzow obieżdża kray dla pomnożenia *Jakobińſkich* klubow. Sami Kommiſſarze Dyrektoryatu pierwsi ſą którzy ſprzyſięgaią ſię przeciw niemu.

Miniſter woienny wezwał Generała *Joubert* ażeby przed Radą woienną w *Grenoble* wyznaczoną, kazał natychmiaſt ſtawić wszyſtkich officerow, ktorzy należeli do poddania fortec i cytadellow *Włoſkich*.

Dyrektoryat Wykonawczy chcąc nadać Armii *Reńſkiey* całą rozległość ſtanowiſk iakiey wymaga dopełnienie iey organizacyi, przyłączył drugą, trzecią i czwartą dywizyą woienną do tey Armii, ktora iuż obeymuie cztery nowe Departamenta na lewym brzegu *Renu* leżące, i piątą dywizyą woienną aż do *Nowego Brisach*.

Statek pocztowy *Isis* wyſłany do *Egiptu*, wzięty ieſt od *Anglikow* i do *Sycylii* zaprowadzony.

W tych dniach z *Madrytu* kilku kuryerow przybiegło do *Paryża*. *Antonio Valdez* Kommiſſarz marynarki *Hiſzpańſkiey* był w *Kadix* dla przyspieszenia wyiścia flotty. Na dniu 16. Lipca przybył także z *Kadix* do *Madrytu* Obywatel *Baudin* Kapitan iednego *Francuzkiego* okrętu liniowego, wyſłany tamże z ważnym zleceniem od Admirała *Bruix*.— W *Tulonie* ſpuszczono z warſtatu nową fregatę *Egipcyanka* od 50 armat.— Pod *Dieppe* pokazała ſię znaczna liczba okrętow *Angielſkich*. Pogłoſka chodzi, iż *Anglicy* chcą na brzegach *Wandei* wylądować.— Pisma urzędowe nie oznaymuią żadnego zwycięztwa Generała *Maſſeny*, iakkolwiek wiadomość o tym rozgłoszona tu była.— Słychać, iż 24. tyſiące woyſka *Hiſzpańſkiego* ciągnie nad nasze granice.— Dnia 27. Lipca Generał *Joubert* znaydował ſię iuż w *Nicei*.— Generał *Daurier* mianowany ieſt kommendantem *Luxemburga*, a Obywatel *Lamarteillere* Kommiſſarzem przy armii *Reńſkiey*, która ieszcze licznemi oddziałami wzmocnioną zoſtanie. Obywatel *Villemanzi* wyiechał ztąd, dla przeyrzenia wszyſtkich mieysc nadgranicznych *Alpow i Włoch* i poſtawienia onych w naylepszym ſtanie obrony.— Przybyły tu *Helwecki* ex-Dyrektor *Glaire* ma mieć iak mowią zlecenie domagania ſię od Dyrektoryatu naszego, aby w traktacie przymierza z *Szwaycaryą* Artykuł względem działań zaczepnych, który tyle ſzkod dla *Helwecyi* przynioſł uchylony zoſtał.

Donoszą z *Lugdunu* pod dniem 27. Lipca.— " Na rozkaz naszego Departamentu zoſtała poprzybiiana na dniu 6 Proklamacya *Championneta* Generała kommenderuiącego Armią *Alpeyſką* do Obywatelow Departamentu *Rodanu*, wzywaiąca ich ażeby pośpieszali na obronę Oyczyzny, która wpadła w też ſame niebeſpieczeńſtwa ktore w roku 1792 zagrażały iey wolności i niepodległości.„ Trzeba wam powiedzieć dodaie, ſiły nieprzyiacielſkie codziennie ſię pomnażaią przez niezmierne poſiłki, a nasze przez liczne ſtraty ſłabieią. Naſze Armie utrzymuią ieſzcze nierowną walkę, z tą chwałą iakiey nigdy zawodzić nie zwykły, lecz ieżeli iak nayrychley na ich pomoc nie pospieszycie, ich odwaga nie będzie mogła zachować przeznaczeń Oyczyzny od znacznieyszych ſił napadniętey. Jeſtże gdzie nikczemnik ktoryby chciał przeżyć chwałę Imienia *Francuzkiego* i wolność ſwoiego kraiu.— " Departament zaprasza nawzaiem *Lugduńczykow* ażeby biegli na głos *Championneta*. Taka determinacya (wyraża) napełni radością waszych Adminiſtratorow, zniſzczy wszyſtkie uprzedzenia ktoremi to miaſto ieſt otoczone.

Mowią, iż Generał *Collaud* ktory dowodzić będzie Armią *Angielſką*, po uspokoieniu Departamentow zachodnich, rozpocznie ſilną wyprawę przeciwko *Anglij*. Tym końcem armia morſka *Francuzka* i *Hiſzpańſka* ma przybydź na brzegi oceanu, i połączyć ſię z eſkadrą *Hollenderſką*.

Generał *Freytag* mianowany ieſt Kommendantem 5 dywizyi woienney w *Strazburgu*; Generał *Mongand* 6tey dywizyi w *Besançon*; Generał *d'Albignac* 10tey diwizyi w *Tuluzie* i *Perpignan*; Generał *Carteaux* 9tey dywizyi w *Montpellier*.

Nowy konwoy ſzacownych sztuk kunsztow i nauk przybył do *Paryża z Rzymu*. Zawiera w ſobie zbior meda-

low Papiezkich, trzy lub cztery ſkrzynie napełnione manuſkryptami, inne z naczyniami ſtarożytnych *Hetruſkow*; nakoniec drukarnią oryentalną Propagandy, ſzczegulny zbior w ſwoim rodzaiu.

Dnia 21. Lipca flotta połączona *Francuzko-Hiszpańſka* wypłyneła z *Kadix* i w biegu ſwoim zmierza ku *Ferrol*. Dwa okręty liniowe które w potyczce z ſtatkami *Algierſkiemi* ſzkodę poniosły, zoſtawione są w *Kadix*. *Hiszpani* wſzyſtkiego przyłożyli do poſtawienia naſzey flotty w dobrym ſtanie. Połączona flotta pod dwoma wodzami zoſtaiąca, zaięła ieden *Angielſki* i drugi *Algierſki* okręt. — Trzy tyſiące konſkrypcyinych użytych będzie do fabrykacyi broni. —*Jourdan* w Radzie 500. donioſł, iż nasza armia *Helwecka* przez trzy dni bez chleba zoſtawała.

Przy iednym ſtraconym w *Wandei* Szuanie, znaleziono rotę przyſięgi. iż dopoty broń złożona nie będzie, dopoki Religia Katolicka z domem *Burbonow* do *Francyi* wprowadzona nie zoſtanie. — Piąciu teraznieyſzych Dyrektorow oświadczyło, iż nigdy nie dozwolą, aby fakcya przeciwna gorę wzięła.

Do *Włoch* G. *Joubert* przywiozł z ſobą rozległe pełnomocnictwo i doſkonalsze poznanie rzeczy od ſwoich poprzednikow. Planem iego ieſt wziąść tylko korzyſtną pozycyą nad granicami *Francuzkiemi* i ich całosci wszyſtkiemi ſiłami bronić.

Liſty z *Genui* wyſtawiaią retyradę G. *Macdonald*, który z *Toſkanij* wszyſtkie magazyny wyprowadził, iako naywybornieysze dzieło woienne, gdyż retyradę tę ſzczęśliwie uſkutecznił w obliczu nieprzyiaciela, chociaż w ſile przemagaiącego, lecz w *Sechlia*, *Suſſulo* i innych mieyscach odpartego. W potyczce nad *Trebia* był iedynie dla niedoſtatku żywności do coſnienia przymuszonym, zaiął iednak z ſobą 6 tyſięcy niewolnikow. Strata ſprzymierzonych do 15 tyſięcy wynosi. Takowemu to ich osłabieniu przypisać należy dalszą nieczynność z woyſkami naszemi. Fałszywą było pogłoſką, iakoby *Moreau* z *Macdonaldem* w niezgodzie zoſtawali.

Na ſeſſyi Rady 500. dnia 1. Sierpnia *Briot* ofiarował Radzie dzieło pod tytułem, *Krzyk kraiow Włoſkich*, w którym republikanie z *Włoch* wypędzeni dopraszaią ſię, aby mogli być za podaną porą nazad do oyczyzny ſwoiey wprowadzeni. *Briot* oſkarzał na nowo przy tey okoliczności *Scherera*, *Faypoult*, *Trouvé*, *Rivaux* etc. Ucieczka *Schererowi* była zapewne ułatwioną. Dawniey publicznie utrzymywał, iż 40 osob albo go bronić muszą, albo z nim razem upaść. *Trouvé* w poselſtwie ſwoim do *Medyolanu* przybrał na ſiebie poſtać prawodawcy, i panował iak tyran nad *Cisalpinami*. *Faypoult* wszyſtkich mieszkańcow zraził przeciw *Francuzom* i poczciwego *Championnet* chciał zawlec na rusztowanie.— Na wnioſek *Briota* uchwalono, aby Dyrektoryat zdał rapport iakich użył ſrzodkow przeciw oſkarzonym zdraycom.— Tegoż dnia Rada Starszych odrzuciła rezolucyą Rady 500. przez którą *Barrerowi* wolność i amneſtya nadana była.

Na ſeſſyi Rady 500 dnia 29 Lipca Dyrektoryat przeſłał Radzie kilka Poselſtw; Zamiarem pierwszego ieſt uformowanie Legionu we czterech przyłączouych Departamentach między *Renem* i *Mozellą*.— W drugim przesyła Raport miniſtra woiennnego względem potrzebnych do ſłużby funduszow. Trzecim wzywa Radę, ażeby pomnożyła dwa regimenta artylleryi pieszey. W czwartym Dyrektoryat zapytuie ſię czyliby nieprzyſtało oddać Kommiſſyom woiennym oſkarżonych o przekupſtwa, zdzierſtwa, rozboie i bunty. Te kommiſſye będą tylko czasowe, i natychmiaſt po osądzeniu zoſtaną rozpuszczonemi.

Na ſeſſyi dnia 30.— Rada Starszych donosi przez ſwoie Poselſtwo, iż odrzuciła Rezolucyą tyczącą ſię pożyczki ſtu millionow.

Doche (z *Lille*) wyraża mocny żal nad ſtratą czasu przez ſprzeczne zdania w obydwoch Radach względem pożyczki okazywane. Mieſiąc upłynął, nieprzyiaciel ſię pomyka, i ieszcze ſię przybliżać będzie, a żaden środek nie ieſt przedſiewzięty bądź dla pożyczki która ieszcze nie ieſt zadecydowaną, bądź dla rzetelnego konſkrypcyinych zaciągu, który nie może bydź uſkuteczniony przed uſtanowieniem umyślnego na to funduszu.— Żąda zatym oſobney w tey mierze Kommiſſyi.

Petiet przekłada, iż należy koniecznie położyć inne zasady niż te, które dla pożyczki były użytemi. Radzi ażeby pożyczaiący odbierali procent po pięć od ſta, i ażeby tenże procent na dochodach pocztowych był zabespieczony.— Nakazano, drukować.

Bonnaire z Departamentu *Cher* wyraża, iżby ſię nie zgadzało z polityką, uważać pożyczkę iako kontrybucyą i nakładać ią na właścicielow, niedotykaiąc nowych kolossalnych maiątkow. Żąda, ażeby przygotowano proiekt dla rozdzielenia iey na właścicielow przez rozsądne pomiarkowanie; lecz nim to naſtąpi, ażeby zebrać tymczaſowe ſummy potrzebne.

Sainthorent utrzymuie, iż potrzeba utrzymać zasady Prawa 10 Meſſidor co do ſędziow, i osob maiętnych. Potrzeba rzekł poſtawić w przedniey ſtraży Grenadyerow w maiątkach.

Garreau z Departamentu *Gironde* popiera to zdanie i dziwi ſię, iż w radzie ſtarszych zdawano ſię oburzać przeciwko progreſſyi w pożyczce, lubo ta uſtanowiona ieſt Prawem 10 Meſſidor. Lecz ta ſprzeczność okazuie ſię reakcyą, którą pewni mowcy zdawali ſię chcieć wſkrzeſić.— (ſzemranie) Powiem prawdę dodał *Garreau*, chcą ocalić kilku zdziercow i wielkich zbrodniarzow; lituią ſię nad zbogaconemi, którychby tylko ſamych to prawo doſięgać powinno.

Joubert z Departamentu *Herault* popiera potrzebę tymczasowey progreſſyiney pożyczki; lecz dla odięcia wszelkiey niespokoyności; należy uſtanowić maximum.

Deſtrem ieſt tegoż ſamego zdania. *Jourdan* obſtaiąc za nim; czyta liſt od Armii *Dunaiu* donoszący o naygwałtownieyszych potrzebach, i prawie zupełnym niedoſtatku chleba. Głos woyſka ieſt: niech nas każą zabiiać, lecz niech nam dadzą żywność.

Poulain-Grandpré żąda ażeby przed odeſłaniem do kommiſſyi ułożono zasady, czyli ma być ſąd, i czyli pożyczka powinna być progreſſyina.

Rada ſtanowi za zasadę. wyznaczenie ſądu i pożyczkę progreſſyiną. Ten ſąd roztrząsać będzie czyli kontrybucya w miarę lub nad miarę maiątku ieſt nałożona. Kommiſſya jutro ma podać ſwoy proiekt, Pożyczka tymczasowa będzie 30 millionow.— Członkami tey kommisſyi ſą: *Berlier*, *Bertrand*, z Departamentu *Calvados*, *Coche* z *Lille*. *Lacué*, *Sainthorent*, *Poulain-Grandpré*, *Groſcaſſand-Dorimond*.

Dyrektoryat żądał przez ſwoie Poselſtwo, ażeby mu wolno było ſprowadzić do *Paryża* 19tą Pułbrygadę powracaiącą z *Korfu*, 8. i 9ty Regiment dragonii, na mieyſce 9tey Pułbrygady lekkiey i dwoch regimentow kawaleryi, które tu ſię znayduią i w krotce do armii udać ſię maią. Pozwolono.

Na ſeſſyi d. 30 *Riou* zdaie rapport imieniem kommiſſyi morſkiey, przekładaiąc, iż niemożemy wyſtawić takiey marynarki, iaką maią nasi nieprzyiaciele, którzy iednak przymuszeni są ſiły ſwoie po dalekich morzach rozdzielać: niemogą panować na Oceanie, bez osłabienia ſię na śrzodziemnym morzu. Już nasza flotta połączona z flottą wiernego i rzetelnego ſprzymierzeńca, zacznie brać przewagę na Oceanie, a pyszne ſtanowiſko *Breſteńſkie* zobaczy w ſwoim obrębie tyle banderow, ile ich od 20 lat niewidziało. Lecz uſiłowania armatorow powinny wspierać marynarkę woienną. Marynarze powinni ſobie przypomnieć ten czas, gdy Ludwik XIV. w pomyślnościach ſwoich na morzu więcey polegał na walecznych armatorach, niżeli na eſkadrach Krolewſkich. Dla zachęcenia armatorow potrzeba oznaczyć ich prawa i pogodzić ie z neutralnemi.

Riou podaie nowy proiekt względem uzbroień do krążenia i ſposobu ſądzenia o zdobyczach. Ten proiekt zasadza ſię na tym, ażeby tylko nieprzyiacielſkie towary za prawną zdobycz były uznane, i ażeby rozciągnąć zakaz do wszyſtkich towarow pochodzących z rękodzieł nieprzyiacielſkich kraiow.

Deſtrem podaie proiekt oſtateczny, proiekt pożyczki która ma być nałożona na obywatelow płacących 300 fr: podatku, ta pożyczka zwiększać ſię ma ſtopniami, aż do podwoioney ſummy. Jeżeli przechodzi 4 tyſiące, pożyczka uſtanowiona będzie przez ſąd, w żadnym zaś przypadku nie może być większa nad dochod roczny.— Ten proiekt otrzymał pierwszeńſtwo nad proiektem kommiſſyi. Naradzanie ſię nad nim do jutra odłożone.

Zgromadzenie *Jakobinow* pilnie zawsze odbywa poſiedzenia ſwoie w Kościele ſobie wyznaczonym. Uchwalono aby co dzieſięć dni rapport względem wewnętrznego położenia Rzpltey był ſkładany. Rozgłoszono rzekł *Bouin*, iż wielka konspiracya ieſt knowana, dla wprowadzenia znowu ſyſtematu poſtrachu, lecz mniemany poſtrach znayduie ſię tylko w ſumnieniach wielkich zbrodniarzow. *Rouſſel* roztrząsał przyczyny nienawiści, iaką niektorzy ludzie maią przeciw Towarzyſtwom politycznym. Dowodził iż nieprzyiaciołmi ich nie mogą być tylko złodzieie i posługacze przemocy. My chcemy Rzpltey. Zli ludzie nie chcą tego, i dla tego was czernią. Poprzyſięgliśmy utworzyć ſzaniec z ciał naszych dla zaſłonienia wiernych Prawodawcow, niechże ci wywdzięczą ſię za tę naszą ofiarę przyspieszeniem kary dla złoczyńcow.—*Marchand* okazywał, iak Towarzyſtwo posłuſzne ſię ſtało wyrokom Prawodawcow w odmianie mieysca obrad ſwoich. Daley ſkarżył ſię na złe tłumaczenia rzeczom dawane. Długie czyniono (rzecze) obiaśnienia tego ſłowa Rzplta. Zaſtraſzano ſłabe dusze tym nazwiſkiem *Jakobin*, tym czasem cóż ſą ci tak ſtraſzni *Jakobini*? oto ludzie ktorzy pragną Konſtytucyi, i Rzpltey demokratyczney iedney i nierozdzielney. Tak ieſt chcemy Konſtytucyi, ieżeli wy Rządzcy ſtyru święcie iey dochowacie. W naszym ięzyku iedno ſłowo znaczy wſzyſtko, a tym ſłowem ieſt Lud. Jeżeli przeciw nam nowe wznoszą ſię prześladowania, ſzukać będziemy ſchronienia na łonie Ludu, tam umrzemy ieżeli będzie trzeba w obronie Rzpltey, wolności i rowności.

Courtois ktory niedawno w Radzie 500. tak mocno przeciw *Jakobinom* powſtał, wiele odebrał liſtow bardzo zagrażaiących. — Na ſeſſyi dnia 31. Lipca Rada Starszych oſkarzyła przed Dyrektoryatem pismo poprzylepiane na rogach ulic, w którym obywatele wzywani byli do obalenia pentarchicznego Kroleſtwa czyli Dyrektoryatu. — Zgromadzenie wyparło ſię tego pisma. Zarzucano także *Jakobinom* pomiędzy innemi, iż wielu z nich należy do partyi *Orleańſkiey*. Zgromadzenie chcąc ſię z tego uſprawiedliwić, iednomyślnie zawołało: *Wieczna woyna dla partyi Orleańſkiey*. Felix *Lepelletier* oświadczył z tego powodu, iż iakkolwiek zagrażaią *Jakobinom*, bez wzdrygnienia iednak potrafi wypić truciznę *Sokratesa*. Żaden puginał go nie zaſtraszy, i będzie umiał tak iak brat iego umrzeć za Oyczyznę.— *Cohier* 17-letni młodzieniec wśrzod wielkich oklaſkow wniosł, aby wſzyſtka młodzież od 16. do 20. roku w obrotach woiennych ćwiczyła ſię.

z Bruxelli dnia 31. Lipca.

Generał dywizyi *Tilli* przybył tu na dniu 28. i obiął natychmiaſt ſwoy urząd. Odłaczył część garnizonu naszego dla ścigania insurgentow, ktorzy ukryci w leſie *Soignes*, nieprzeſtaią napadać na wſie okoliczne. — Nasze brzegi są dotąd ſpokoyne, lecz oſtrożność nieuſtaie.

Dnia 2. Sierpnia. —Niektorzy insurgenci znayduiący ſię w małym leſie pobliſkim lasu *Soignes*, między *Tirlemont* i *Wawre* przez oddział kawaleryi i infanteryi *Francuzkiey* zoſtali napadnięci i rozprosseni. Ich dowodzca ktorego nazywaią Karolem *Loupoigne* ieſt w liczbie zabitych; jego uciętą głowę przywieziono do tego miaſta, Generał *Tilli* kazał ią wyſtawić na placu targowym z napisem: *Karol Lapoype*.

Z *Luxemburga* i *Metz* bardzo wiele armat i ammunicyi do *Moguncyi* wywożą, Generał *Moreau* będzie mieć naywyższą władzę nad wszyſtkiemi woyſkami, począwszy od *Kehl* aż do *Duſſeldorſu*, ſkładać ſię one maią z 6. dywizyow, i dowodzone będą przez Generałow *Müller*, *St. Cyr*, *Augereau*, *Lefevre*, *Dufour*, i *Legrand*. Armia ta wynoſić będzie do 72 tyſicy ludzi.

z Hagi dnia 6. Sierpnia.

Woyſko nasze gotowe ieſt wyniyść w pole na pierwsze donieſienie o nieprzyiacielſkim zbliżeniu ſię ku brze-

gom naszym. Około końca tego mieſiąca będzie 20,000 urządzoney Gwardyi Narodowey, która zaſtąpi garnizony liniowego woyſka, gdy to ruszone będzie ku granicom w potrzebie. Naſz woienny miniſter zrobił z Liwrantami kontrakt na 4000 koni do artylleryi.

Nota którą miniſter nasz w *Paryżu* Ob. *Schimmelpennink* podał miniſtrowi intereſſow zagranicznych względem potwarzow rzuconych na naszą Rzeczpospolitę, była czytana u rządu naszego z ukontentowaniem; i ieſt nadzieia, że rząd *Francuzki*, połączy ſię z naszym, aby nowey rewolucyi przeszkodzić, którą nam partya 12. Czerwca zeszłego roku obalona, zdaie ſię zagrażać.

z Kopenhagi dnia 6 Sierpnia.

Zeszłego piątku przybył tu przez *Szwecyą* kuryer *Roſsyiſki*. Po czym dowiaduiemy ſię, iż poſeł *Angielſki* Lord *Fitzgerald* wyieżdża do *Anglij* rownie iak odwołany od ſwego Dworu *Roſſyiſki* Poseł baron de *Krüdner*.

z Lizbony dnia 12. Lipca.

Połączona *Francuzko-Hiszpańſka* flotta ſprawiła tu wielką trwogę. Lękamy ſię wylądowania nieprzyiaciela. Regimenta *Szwaycarſkie* i inne na żołdzie *Angielſkim* znayduiące ſię, które miały być okrętami na morze ſrzodziemne poſłane, otrzymały rozkaz pozoſtania na mieyscu. Poseł *Hiszpańſki* czyni przygotowania do wyiazdu z *Lizbony*. Oczekuiemy przeto zerwania otwartego między *Hiſzpanią i Portugalią*. Woyſka odebrały rozkaz być gotowemi do marszu, znakiem zbliżenia ſię nieprzyiaciela, będzie czerwona chorągiew na zamku *Belem* i potroyny z armat wyſtrzał, w nocy rakiety mieysce bandery zaſtępować będą.— W tych okolicznościach Xiąże *Brazylij* ogłoſił ſię Regentem państwa naſtępuiącą uchwałą. ,, Gdy z mocy praw, na których monarchia *Portugalſka* ieſt zagruntowana, cała władza ſamowładcza dla nadto znaney żałosney choroby Krolowy Jmci matki moiey, i niemożności iey w kierowaniu intereſſow, na osobę moią ſpada, doświadczenie zaś ſiedmio-letnie pomimo ſtaranności naylepszych lekarzow okazało, iż ta choroba (mowiąc po ludzku) uważaną być musi iako pomieszanie zmyſłow. Przeto zdaie mi ſię, iż w teraźnieyszych publicznych okolicznościach tak w względzie ſtosunkow zagranicznych, iak intereſſow wewnętrznych, dobro wiernych poddanych *Portugalij* i moy osobiſty honor zarowno wymaga, abym cofnął dekret moy pod dniem 10 Lutego 1792. wydany, który iedynie z czucia poważania i ſynowſkiey miłości pochodził, a w czym ia dla Krolowy Pani i matki moiey nayoczewiſtsze dawałem i dawać będę dowody. Rząd przeto Króleſtwa tego i iego poſſeſſyow od dnia dziſieyſzego pod moim własnym imieniem, i naywyższą zwierzchnością zoſtaie. Nie ogałacaiąc ſię z wspomnionych uczuciow, a znaiąc iednak, iż tę powinny być poddane pod dobro ludu i honor ſamowładztwa, poſtanowiłem, aby od dnia dziſieyszego wszyſtkie prawa, akta, uchwały, rezolucye i rozkazy (dawniey w imieniu Krolowey matki moiey wychodzące) teraz w imieniu moim iako Xiążęcia Regenta wychodziły, rownie aby wszyſtkie propozycye, memoryały i przełożenia w podobnym ſposobie podawane były. *Jozef Scara da Sousa* Konsyliarz ſtanu do intereſſow Państwa, ogłosi ten moy dekret, a kopie onego rozeszle po wszyſtkich okolicach Króleſtwa.— Dan w Zamku *Quelus* dnia 13. Lipca 1799.— *J. S. da Souza.*

Wczoray zawinął tu okręt *Angielſki Mermaid.*

z Strazburga dnia 30. Lipca.

Generał *Müller* wyiechał ztąd dnia dziſieyszego. Generał *Baraguey d'Hilliers*, który także do tego miaſta niedawno przybył, wyiechał z G. *Laroche* do wyższego *Renu*, *Brisach i Huningi* dla rozpoznania położenia tych okolic. Oſtatni już tu powrocił. Odbieramy w tym momencie wiadomość, iż Generał *Maſſena* po odnieſionym nad *Auſtryakami* zwycięztwie, opanował na nowo *Zurich*. Oczekuiemy z niecierpliwością na ſzczeguły tey wiadomości.

Dnia 5. Sierpnia. — Przenieſienie główney kwatery z *Moguncyi* do *Durkheim* za kilka dopiero dni uſkutecznionym zoſtanie. — Liſty z *Berny* w iednym z naszych pism umieszczone wyrażaią, iż dnia 29. p. m. nad jeziorem *Lucerny* ſtoczona była bitwa między *Francuzkiemi* i *Auſtryackiemi* woyſkami.

Generał *Schauenburg* mianowany ieſt Generałem inſpektorem w Armii *Helweckiey*, a *Dubois Crance* w Armii *Reńſkiey*.— Wiadomość o blokawniu fortecy *Feneſtrelles* ieſt zupełnie fałszywa. Przybyłe tu z tey twierdzy liſty pod dniem 14 wzmiankuią, iż od mieſiąca niespoſtrzeżono tam żadnego nieprzyiaciela.

z Frankfortu dnia 3. Sierpnia.

W *Moguncyi* założony ieſt teraz Klub *Jakobinow*, i oczekuią tylko na Kommiſſarza Rządowego *Lakanal* dla poſtępowania z większą dzielnością — Znaiomy w literaturze *niemieckiey* a razem Redaktor dziennika kongreſſowego *Raſtadzkiego* profeſſor *Schreiber*, i nieiaki *Dammann* ſekretarz legacyi Xiążęcia *Salm Kyrburg*, zoſtali aresztowani z powodu podeyrzania i do głowney kwatery zawiezieni. — Za wkroczeniem woyſk Ceſarſkich do *Szwaycaryi*, oświadczono było, iż żaden *Szwaycar* do ſłużby przeciw *Francuzom* nie będzie przynaglony. Teraz wydany ieſt rozkaz do zaciągu wſzyſtkiey młodzieży od 18. do 45. roku, wielu uſkarza ſię na takowe ſłowa dotrzymywanie.

z Hanau dnia 3. Sierpnia.

Huzary *Szeklerowſkie* wzmocnione ieszcze zoſtały iedną dywizyą dowodzoną przez znanego Pułkownika *Barbaczay*, który teraz przybył do *Darmſtad*. Większa ich część ma wkroczyć w okolice *Moguncyi*, część zaś woyſk *Roſſyiſkich* ku *Heidelberg*. — Mowią iż 10. tyſięcy woyſka *Bawarſkiego* przyłączy ſię do woyſk *Roſſyiſkich*.

z Manheimu dnia 4. Sierpnia.

Generał *Darnaudat* wyiechał ztąd dnia 15 Lipca. Dnia 12 Kommiſſya Palatynatu przeſłała mu naſtępuiące pismo: ,,

Oddalaſz ſię Obywatelu Generale, a twoie oddalenie nie mało nasze ſerca zasmuca. Hiſtorya uwieńczy twoie przymioty woienne, lecz do nas należy oddać hołd twoim cnotom; te które okazałeś w czaſie twego pomiędzy nami mieſzkania, a których tak częſtych i pożytecznych doznawaliśmy ſkutkow, zawſze nam będą obecne. " Przyimiy zaręczenie nayżywſzey i nayrzetelnieyszey naſzey wdzięczności, którą gdy zechcesz, możesz przed całą Europą ogłoſić; ogłoſilibyśmy ią ſami gdybyśmy niewiedzieli, iż człowiek [illegible] zacny, iak ty nim ieſteś, przeſtaie na dobrze czynieniu bez przysadney wyſtawy; atoli będziemy zawsze gotowemi do oddania ci ſprawiedliwości, a nasze życzenia wſzędzie ci towarzyszyć będą. Przyimiy Obywatelu Generale wyrazy uczucia które w nas wpoiłeś, z takim ukontentowaniem z iakim ci od nas są poświęcone.

(Podpiſano) B. de *Reibeld*, *Dawans*, *Siegel*, *Bingner*, *Preyſs*, *Rupperecht*, *de Manguer*.

W Manheimie *tegoż dnia. Generał Brygady Darnaudat, do Członkow Kommiſſyi Palatynatu.*

W tym momencie odbieram Liſt któryście WPanowie do mnie pisać raczyli. Czuły ieſtem na wyrazy waszego ſzacunku; lecz nie mowmy o wdzięczności ktorey mi WPanowie nie ieſteście winni. Sposob iakim z niemi poſtępowałem, był podług ſerca i obowiązku moiego ktory przepisywał mi walczyć przeciwko nieprzyiaciołom Rzpltey i czynić ią miłą dla kraiow ſprzymierzonych i neutralnych; pod tym dwoiakim haſłem mieliśmy rozkaz ażeby was oszczędzać. Słodko mi ieſt pomyślić, iż byłem dość ſzczęśliwy w oddalaniu od biednego i ſzanownego rolnika klęſk woiennych które zbyt częſto ſpadać na niego zwykły. Jeżeli do tego miłego wspomnienia zwrocę moią myśl na wasz ſzacunek i żal z mego oddalenia, ſprawiedliwie ſądzić będziecie, iż dobre moie dla was życzenia, ſą rownie mocne iak ſzczere.

(Podpisano) H. Darnaudat.

Dnia 5. Sierpnia. — Dnia dziſieyszego wydano rozkaz ażeby rozpocząć zburzenie fortyfikacyow tego miaſta. Generał dywizyi *Laborde* ktory dowodzi woyſkami *Francuzkiemi* od *Worms* aż do *Spiry*, ma tu ſwoią głowną kwaterę; Generał *Muller* tymczasowo armią *Reńſką* kommenderuiący, przybył do *Durkheim*.

z Zurych dnia 3. Sierpnia.

Położenie armiow ieſt zawſze iednakowe. Od nieiakiego czasu nic niezaszło procz małych ſorpocztowych utarczek. *Auſtryacy* maią oboz z tey ſtrony *Limat*; a drugi ktory ſię ſkłada z kilku regimentow kawaleryi znayduie ſię w *Kazen-See*. Około 16. tyſięcy infanteryi obozuie od *Aſſholtern* powyżey *Regenstorſſ*; Jeſt także mały oboz kawaleryi bliſko *Weyningen*, a infanteryi w okolicach *Wurenberg*; ten ieſt tak liczny iak pod *Aſſholtern*. Bliſko Klaſztoru *Fahr* znayduie ſię mocne ſtanowiſko; *Francuzi* ſtoią naprzeciw niemu z drugiey ſtrony *Limmat*.

z Turynu dnia 26. Lipca.

Garnizon *Francuzki* z *Feneſtrelle* robi częſte wycieczki dla opatrzenia ſię w żywność, którey czuie iak naygwałtownieyszą potrzebę. Zawczoray pomknął ſię ku wąwozom *Fatieres* i *Finſters*, gdzie ſtały niektore woyſka *Piemonckie* i mała liczba uzbroionych wieśniakow. Attak był ſilny i odpor niemniey uporczywy, woyſka iednak Krolewſkie muſiały uſtąpić przewadze nieprzyiacielſkiey i opuścić ſwoie ſtanowiſka. *Francuzi* rozeszli ſię potym po wſiach dla nabrania żywności, ale nie mogli uſkutecznić całkiem tego zamiaru. Mieſzkańcy mieli czas uratować część ſwoiego bydła i innych żywności. Wyſłane iuż ſą woyſka na wyparcie *Francuzow* z zaiętych przez nich ſtanowiſk. *Francuzi* popsuli całkiem drogę idącą z *Boccheta* do *Genui*.

Woyſka *Roſſyiſkie*, które przechodziły niedawno przez nasze okolice, obrociły ſię ku *Cheraſco* a ztamtąd ku *Coni* dla oblężenia tey twierdzy, łącznie z dywizyą Generała *Wukaſowich* ktory iuż zaymował obydwa brzegi rzeki *Stura* aż do okolic *Foſſano* bliſko *Cherasco*; poſtawiono moſt na tey rzece. Dowiaduiemy ſię że *Cewa* zagrożona była przez korpus *Francuzko-Liguryiſki* z kilku tyſięcy złożony, lecz ieſt podobieńſtwo, iż nieprzyiaciel zoſtał odpartym.

Od granic Włoſkich dnia 26. Lipca.

Kardynał *Ruffo* zdobył *Neapol* na dniu 13. Lipca; wprzod zaś zamek *St. Elme*, w którym ſię ieszcze 800. *Francuzow* znaydowało, załoga ta pod eſkortą *Angielſką* do *Tulonu* ma być zawieziona. Kazał potym 40. patryotow *Neapolitańſkich* powieſić, pomiędzy któremi Hrabia i Generał *Moliternowie*, *la Rocca*, ſławny *Caracciolo* etc. Przeszło 300 innych osob ieſt aresztowanych. Krol bowiem nie prędzey chciał wniyść do ſtolicy, aż dopokiby wprzod od buntowniczych poddanych nie zoſtała oczyszczona. Spokoyność ieſt teraz przywrocona i Krol wielką okazał wdzięczność kardynałowi za tak niezmordowaną dzielność iego.— Kardynał zaraz potym wyciągnął z woyſkiem do kraiu *Rzymſkiego*.

Generał *St André* iako Gubernator *Turyńſki* wydał tamże proklamacye na ktorych czele ſtoią ſłowa *Religia*, *Władza Krolewſka*, zamiaſt ſłow *Wolność Rowność*.

Margrabia *de Chatelet* od poſtrzału z ręczney ſtrzelby pod *Alexandryą* ranny, umarł z wielkim wszyſtkich żalem. *Suwarow* pomaszerował teraz przeciw *Tortonie*, lecz ta ſtoiąc na spiczaſtey ſkale, cięzki do ſiebie przyſtęp czyni.— Kommendant *Francuzki Gardanne* w *Alexandryi* trzymał ſię dopóty dopóki mur wyłamanym nie zoſtał. Kazał on iednego officera i unterofficera rozſtrzelać, za to, iż na kilka dni przed tym przypadkiem dali ſię z tym ſłyszeć, iż wszelka obrona prożną była. Z 109 armat w cytadelli 4 tylko całe zoſtały, z 3 tyſięcy zaś załogi trzy części były między zabitemi i rannemi. Co 5 minut 45 bombow do cytadelli wrzuconych zoſtało. Kanonierowie *Piemonccy* takie w tey mierze dali dowody zręczności, iż F. M. *Suwarow* publiczne dawał im pochwały.— *Ankona* znowu od 3 okrętow liniowych *Roſsyiſkich* i 2 fregat *Tureckich* ieſt blokowaną.

Mowią, iż Genarał *Mack* zamieniony będzie za Generała *Serrurier*.— W *Liworno* nim *Francuzi* ztamtąd wyszli, przewieziono ztamtąd okrętami bardzo wiele artylleryi i 40 tyſięcy ręczney ſtrzelby, które konsul *Hiſzpańſki* na rachnnek Dworu ſwego zakupił.— Generał *Moreau* miał przenieść kwaterę głowną z *Cornigliano* do *Arena* bliżey ku *Genui*.— W *Bononii* Generał *Klenau* odkrył wiele osob podeyrzanych ktorzy burzliwe ſchadzki robili.